

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 45/26

Luxemburg, 24 maart 2026

Arrest van het Hof in zaak C-521/21 | Rzecznik Praw Obywatelskich (Wraking van een gewone rechter)

Rechtsstaat: een onregelmatigheid die wordt begaan bij de benoeming van een rechter volstaat op zich niet om vast te stellen dat deze rechter niet onafhankelijk is, maar vereist een globale beoordeling van alle omstandigheden van de benoeming van die rechter

De deelname van de Poolse nationale raad voor de rechtspraak in zijn nieuwe samenstelling (na een hervorming van het Poolse gerechtelijk apparaat) bij de benoeming van een rechter en het ontbreken van een doeltreffende voorziening in rechte voor de afgewezen kandidaten, volstaan op zich niet om die rechter te wraken

Een partij in een burgerlijke procedure in Polen heeft verzocht om wraking van de met de zaak belaste rechter, omdat haar benoeming was aanbevolen door de nationale raad voor de rechtspraak (hierna: „KRS”), die in zijn nieuwe samenstelling onvoldoende waarborgen bood voor onafhankelijkheid ten opzichte van de uitvoerende en de wetgevende macht. Het Hof van Justitie herinnert eraan dat de nationale rechterlijke instanties in het kader van een wrakingsprocedure de rechtmatigheid van de procedure voor de benoeming van rechters moeten kunnen toetsen, en moeten kunnen nagaan of deze rechters voldoen aan de vereisten die uit het Unierecht voortvloeien. Volgens het Hof kunnen alleen onregelmatigheden die, samengenomen, door hun aard en ernst het reële risico op inmenging van andere onderdelen van de overheid in de benoemingsprocedure kunnen doen ontstaan en bij de justitiabelen gerechtvaardigde twijfels kunnen doen rijzen over de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de betrokken rechter, het vereiste van een gerecht dat vooraf bij de wet is ingesteld in twijfel trekken. De deelname van de KRS in zijn nieuwe samenstelling aan de benoemingsprocedure of het ontbreken van een doeltreffende voorziening in rechte, apart of samengenomen, volstaat niet om de betreffende rechter te wraken.

Een van de partijen in een burgerlijke procedure bij een Poolse rechterlijke instantie heeft verzocht om wraking van de met de zaak belaste rechter, omdat hij van mening was dat de benoeming van die rechter niet rechtsgeldig was.

Deze bewering is erop gebaseerd dat haar kandidatuur was voorgedragen door de KRS, in zijn nieuwe samenstelling na een hervorming van het Poolse rechtssysteem, en dat er in die nieuwe samenstelling een probleem was met het waarborgen van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en de waarde van de rechtsstaat. Het Hof heeft namelijk geoordeeld dat dit orgaan is ingesteld in strijd met de fundamentele grondwettelijke beginselen van het Poolse recht en niet de waarborgen biedt voor onafhankelijkheid en onpartijdigheid die met name door het Unierecht worden vereist.¹ Daarnaast verbiedt het Poolse recht de nationale rechterlijke instanties om de rechtmatigheid van de benoemingsprocedures van rechters te beoordelen. Dit verbod is van toepassing op de kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Poolse hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, en dat terwijl deze kamer de enige rechterlijke instantie is die in Polen bevoegd is voor de wraking van een rechter wegens gebrek aan onafhankelijkheid, en voor beroepen die afgewezen kandidaten kunnen instellen in het kader van een procedure voor de benoeming tot rechter. Bovendien is de kamer samengesteld uit magistraten die zijn benoemd op voorstel van de KRS in zijn nieuwe samenstelling.²

De rechter die het wrakingsverzoek onderzoekt heeft zich gewend tot het Hof van Justitie. Hij wenst te vernemen of een rechterlijke formatie bestaande uit één rechter die is benoemd na afloop van een procedure waarbij de KRS in zijn nieuwe samenstelling betrokken was en waarbij de afgewezen kandidaten niet beschikken over een doeltreffende voorziening in rechte, kan worden aangemerkt als een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld in de zin van het Unierecht.³

Het Hof herinnert eraan dat de procedure voor de benoeming van rechters deel uitmaakt van de waarborgen die moeten voorkomen dat hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid wordt aangetast. **De nationale rechterlijke instanties moeten de rechtmatigheid van de benoemingsprocedure dus kunnen toetsen en moeten kunnen nagaan of de betrokken rechter voldoet aan het vereiste van een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld.**⁴

Vervolgens preciseert het Hof dat alleen onregelmatigheden die, samengenomen, door hun aard en ernst het reële risico op inmenging van andere onderdelen van de overheid in de benoemingsprocedure kunnen doen ontstaan en bij de justitiabelen gerechtvaardigde twijfels kunnen doen rijzen over de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de betrokken rechter, het vereiste van een gerecht dat vooraf bij de wet is ingesteld in twijfel kunnen trekken. Daarom moet de nationale rechter bij wie het verzoek tot wraking aanhangig is gemaakt **alle omstandigheden rond deze benoeming beoordelen om na te gaan of daardoor bij de burger dergelijke twijfels kunnen ontstaan.** Het Hof is evenwel van oordeel dat **noch de deelname van de KRS in zijn nieuwe samenstelling aan de benoemingsprocedure noch het ontbreken van een doeltreffende voorziening in rechte voor de afgewezen kandidaten – apart of samengenomen – volstaat om de betreffende rechter te wraken.**

Tot slot stelt het Hof vast dat het, om het vertrouwen van het publiek in het gerechtelijke stelsel te herstellen en om te waarborgen dat het beginsel van de scheiding der machten wordt geëerbiedigd, **aan Polen staat om een wettelijk kader vast te stellen aan de hand waarvan, gelet op de aard en de ernst van de gepleegde onregelmatigheden tijdens de procedure voor de benoeming van rechters, kan worden beoordeeld wat voor een onregelmatig tot rechter benoemde persoon de mogelijkheden zijn om zijn ambt te blijven uitoefenen.**⁵

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst en, indien van toepassing, de samenvatting](#) van het arrest zijn op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via [„Europe by Satellite”](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Volg ons!

¹ Zie in die zin arrest van 15 juli 2021, Commissie/Polen (Tuchtregeling voor rechters), [C-791/19](#) (zie perscommuniqué [nr. 130/21](#)).

² Arrest van 21 december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Aanblijven van rechters), [C-718/21](#) (zie perscommuniqué [nr. 206/23](#)).

³ Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

⁴ In het arrest van 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), [C-204/21](#) (zie eveneens perscommuniqué [nr. 89/23](#)), heeft het Hof onder meer geoordeeld dat Polen de krachtens het Unierecht op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen door de nationale rechterlijke instanties een verbod op te leggen om te toetsen of aan die voorwaarden is voldaan.

⁵ Meer dan 3 000 rechters, oftewel ongeveer 30 % van de rechterlijke macht in Polen, zouden zijn benoemd op voordracht van de KRS in zijn nieuwe

samenstelling, terwijl de onafhankelijkheid van deze KRS gerechtvaardigde twijfels oproept.